

Asia: VN/12316/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kaivoslain muuttamisesta

Lausunnonantajilta toivotaan erityisesti vastausta seuraaviin kysymyksiin:

1. Varausjärjestelmään esitetään seuraavia muutoksia:

- alueellisia rajauksia,
- hehtaariperusteinen varausmaksu
- varausajan lyhentäminen
- varauspäätöksen sisällön tarkentaminen
- varaajan velvollisuus tiedottaa varausilmoituksen jättämisestä.
- **Mitä hyötyjä näet esitetyissä muutoksissa? Mitä muita muutoksia ehdotat ja miksi?**

Nykyiseen kaivoslakiin vuodelta 2011 tehtiin muutos: siirryttiin varauksen vuoden voimassaolosta kahteen vuoteen. Etuna on, että etsintäyhtiöllä on vuosi lisää valmistella malminetsintälupahakemusta ja yksi kesä lisää maastossa liikkumiseen. Varaus on oikeudellisesti heikompi kuin malminetsintälupa ja maanomistajille ja kunnille varaus on vähemmän vaikuttava ja rajoittava kuin etsintälupa. Esitetty muutos tuskin parantaa tilannetta: haetaan jatkossa huonommin valmisteltuja ja isompia malminetsintälupia. Etsintämaksut Suomessa ovat jo maailman korkeimmat, ei varauksen kallistuminen paranna tilannetta. Yhtiömme mielestä riittäisi, että sovitaan varauksen maksimikoosta. On huononnut palata kahdesta vuodesta vuoteen. Yhtiömme on aina informoinut kuntia varauksen jättämisestä.

2. Onko keskeisten lakien soveltamisalojen rajat selvät: kaivoslaki, ympäristönsuojelulaki, luonnonsuojelulaki? Jos ei, miten tätä sääntelykokonaisuutta voisi mielestäsi selkeyttää?

Nyt yritetään tuoda kaivoslakiin liikaa ympäristönsuojeluun kuuluvia asioita, tulee sekavuutta ja päällekkäisyyttä. On jo monta muuta toimintaa säätelevää ympäristönsuojelua jne turvaavaa lainsäädäntöä. Kaikki asianosaiset hyväksyivät v 2007 oppaan siitä, miten etsintää ja kaivostoimintaa eri suojelualaueilla voidaan harjoittaa. Tätä opasta on myöhemmin päivitetty ja Kaivosteollisuus on hiljattain tehnyt oman version. Suomessa tilanne on hyvä, ei ole tarvetta lisätä kaivoslakiin muualta

lainsäädäntöä. Riittää kun lisätään kaivoslakiin viittaukset tyyliin "malminetsintään Natura-alueilla tarvitaan ELY-keskuksen lupa ja kaivostoimintaan tarvitaan valtioneuvoston lupa".

3. Onko sinulla kokemuksia malminetsinnän aiheuttamista konkreettisista haitoista itsellesi, omaisuudellesi, harjoittamallesi elinkeinolle tai muutoin? Kerro niistä. Olisiko haitat voitu ehkäistä lupaehdoilla? Millaisilla?

Kaikki elinkeinotoiminta näkyy ja vaikuttaa. Yhtiömme kokeneet avainhenkilöt ovat olleet kaikissa rooleissa; etsineet, louhineet malmeja mutta myös olleet maanomistajia. Koko keskustelu pitäisi aloittaa siitä, että kaivostoimintaa ei voi välttää, haittoja voi sen sijaan minimoida. On väärinkäsitys, että malminetsintä tai kaivostoiminta aiheuttaa enemmän haittaa kuin muu elinkeinotoiminta, kun huomioidaan sen välttämättömyys. Maanomistaja saa paremmat korvaukset kuin missään muualla maailmassa. Tarvitaan todellista intressivertailua, jossa myönnetään että ilman kaivoksia emme selviä. Selviämme ilman hiihtokeskuksia ja golfkenttiä, entäs miten ilman kaivoksia? Työryhmän pitää valistaa kansaa ja poliitikoita tästä, vasta sen jälkeen järkevä keskustelu ja muutosprosessi. Vastakohta kaivostoiminnalle Suomessa on kaivostoiminta muualla, onko se moraalisesti ja maapallon kannalta kestävämpää kehitystä?

4. Kaivoshankkeet ja niiden vaikutukset eivät aina rajaudu yhden kunnan alueelle. Nykyisin kaivoksen maankäyttö on voitu ratkaista myös maakuntakaavalla, mutta jatkossa edellytettäisiin kuntatason kaavaa, millä vahvistetaan kunnan päätösvaltaa asiassa. Mitä vaikutuksia näet nyt esitetyillä muutoksilla olevan kaavoitukseen? Mitä ratkaisuja näet kuntarajat ylittävien vaikutusten huomioimiseksi?

Työryhmä ei ole ymmärtänyt miten huono idea on siirtää kunnille veto-oikeus; kaavoitusmonopoli eli päätäntävalta kaivosten avaamisesta. Etsintäyhtiöt eivät voi tietää mitä kunnanvaltuusto hyväksyy tai hylkää esim neljän vaalin jälkeen. Ei ulkomaiset etsijät ja sijoittajat voi rahoittaa etsintää sellaisessa maassa, jossa on tällaista epävarmuutta. Kautokeinossa kunta heitti yhtiön YVA-hakemuksen roskeen v 2012, sen jälkeen ei etsintää ole kunnassa tehty. Tämä on kaivoslakiehdotuksen vaarallisin ehdotus, kuten moni poliitikko ml ministerit ovat todenneet. Lopullinen päätäntävaltio kuuluu valtiolle, ei kunnille jossa omat intressit ja tietämättömyys johtaa väärin päätöksiin, NIMBY määrää. Tämä ehdotus tulee peruuttaa, tämä on malminetsinnän ja suomalaisen kaivostoiminnan tappaja.

5. Kaivoksiin liittyy kaksi erillistä vakuutta, kaivosvakuus ja jätevakuus. Kaivoslaissa säädetään kaivosvakuudesta, jota esityksellä täsmennettäisiin. Kaivosvakuuden tulisi kattaa kaivosten sulkemistoimet, kuten rakennusten, rakennelmien, tiestön ja sähköverkon purkaminen, mikäli kaivostoiminnan harjoittaja on varaton. Lisäksi kaivosvakuutta esitettäisiin laajennettavaksi poikkeavien tilanteiden turvallisuustoimenpiteisiin ja maanomistajakorvauksiin. Jätevakuudesta säädetään ympäristönsuojelulaissa ja lisäksi ympäristöministeriössä kehitetään ympäristövahinkojen toissijaisia vastuujärjestelmiä. Näetkö vakuussäätelyn kattavana vai onko vielä jokin ilmeinen aukko ja mitä se koskee?

Julkisuudessa ei kerrota nykytilanteesta, ei ole kerrottu esim puolueille että vakuuksia on jo. On jo kohtalaisen hyvä ja kattava vakuussysteemi, joka tosin voidaan vielä parantaa. Vain muutamassa tapauksessa on kunta ja valtio joutunut maksamaan jälkihoitotöitä. Kun muutosesitys viedään eduskuntaan niin työryhmän täytyy informoida siitä, että vakuuksia on jo. Lisäksi on kuulemisessa annettava mahdollisuus asiantuntijoille kertoa miksi esim kunnan veto-oikeus on huono asia ja mistä johtuu, että kaivosvero vähentää verotuloja sekä kunnille että valtiolle. Ilmeisesti työryhmä ei myöskään ole tätä ymmärtänyt kun ei ole osannut selittää miksi huono asia: kaivosvero pienentää

malmivaroja, siis lyhentää kaivosten elinikää ja se johtaa ryöstölouhintaan, mikä kaivoslain mukaan on kiellettyä.

6. Esitysluonnoksessa ehdotetaan lupamääräyksiä saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi (51, 52 ja 54 §). Miten arvioit esitettyjen muutosten vaikutusta?

- ottaen huomioon saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan
- ottaen huomioon muut elinkeinot, kuten matkailun ja porotalouden

Yhtiömme avainhenkilöt ovat olleet mukana kaivostoiminnassa Saphmi-alueella Suomen lisäksi Norjassa ja Ruotsissa. On aina voitu sopia korvauksista ja osapuolet ovat yleensä olleet yhteistyöhön ja korvauksiin melko tyytyväisiä. Saphmi-alueella on ollut kaivostoimintaa satoja vuosia, ja ennenkin tämä on onnistunut ilman suurempia ongelmia.

Ei etsintä eikä kaivostoiminta uhkaa saamelaista kulttuuria, eikä poronhoitoa. Päinvastoin tämä voi olla kaikille osapuolille win-win tilanne, kun sovitaan käytännöistä.

Muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen:

Esitysluonnos on aseenteellinen; luokitellaanko malminetsintä ja kaivostoiminta haitalliseksi toiminnaksi, kun esitetään että kaivostoiminta ja etsintä ei saa häiritä muuta elinkeinotoimintaa. Puuttuu täysin salliva komponentti Ainutlaatuisen aseenteellista ja syrjivää! Onko millekään muulle elinkeinolle sellaisia ohjeita annettu? Esityksessä ei näy arviota siitä, miten muutokset vaikuttavat huoltovarmuuteen, mistä metallit kriisitilanteissa ja seuraavissa pandemioissa? Akkukemikaali- ja akkutehtaita on ja rakennetaan lisää Suomessakin mutta mistä raaka-aineet? Mitä Ukraina ja itänaapurimme toimet opetti meille?

Maanomistajan lupa vaaditaan kun 10 vuotta etsitty, tämä johtaa väärinkäytökssin ja korruption.

Esityksessä on turhan paljon uusia maksuja ja rajoituksia, vaikka yhtenä periaatteena oli parantaa toiminta-edellytyksiä.

Työryhmä ei ilmeisesti ole kuullut kansainvälisiä etsintäyhtiöitä, jotka pääosin vastaavat etsinnästä Suomessa.

Arctic Minerals AB jättää erikseen vapaamuotoisen lausunnon annetun TEM-osoitteen kautta

Söderholm Krister
Arctic Minerals AB